

Fra glatis til fast grund

Et inspirationskatalog om særlige indsatser for
nyankomne grønlandere med sociale problemer

Inspirationskatalog
kan rekvireres hos:
Socialt Udviklingscenter SUS
Nørre Farimagsgade 13
1364 København K
Tlf.: 3393 4450
www.sus.dk

Tekst: Socialt Udviklingscenter SUS
Layout: Aviaq N. Mørch
2010

Indhold

INDLEDNING: En tidlig indsats for nyankomne socialt udsatte grønlandere

Side 4

DET ER GODT AT HUSKE:

Side 6

DANMARK – UKENDT LAND: Det Grønlandske Hus i Århus

Side 8

TRYG VEJ IND I MISBRUGSBEHANDLING: Frederiksberg Centeret i København

Side 10

DET BEDSTE REDSKAB – DIG SELV: Team Norden, Esbjerg Kommune

Side 12

TÆT KONTAKT OG TÆT OPFØLGNING: Grønlanderenheden i Aalborg

Side 14

TIDLIG OPSPORING, BEDRE STØTTE: Kofoeds Skole, Neriussaaq i Aalborg

Side 16

DEN PERSONLIGE HJÆLPER: Odense Kommune, Casemanagement

Side 18

NETVÆRK GØR EN FORSKEL FOR DØVE: Danske Døves Landsforbund

Side 20

FRA GRØNLAND TIL DANMARK: Socialt Udviklingscenter SUS

Side 22

For nyankomne grønlandere

Socialt Udviklingscenter SUS fik i 2007 midler af Indenrigs- og Socialministeriet til at gennemføre projekt »Tidlig indsats for nyankomne grønlandere«. Som en del af projektet blev der oprettet en pulje, som offentlige og private institutioner/tilbud kunne søge til at igangsætte eller arbejde videre med metoder til tidlig opsporing af og forebyggende indsatser i forhold til socialt udsathed over for nyankomne grønlandere.

Følgende aktører fik andel i puljemidlerne:

- Kofoeds Skole, Neriussaaq, Aalborg
- Det Grønlandske Hus, Århus
- Frederiksberg Centeret, København
- Danske Døves Landsforbund, København
- Socialt Udviklingscenter SUS, København

Erfaringer, metoder og gode råd fra projekterne er samlet i dette inspirationskatalog. Kataloget er suppleret med eksempler fra tre kommunale tiltag – i Odense, Esbjerg og Aalborg – hvor der også er sat særlig fokus på nyankomne grønlandere.

Læs mere om projektet og socialt udsatte grønlandere på www.udsattegroenlaendere.dk

En tidlig indsats for nyankomne socialt udsatte grønlandere

Grønlandere med sociale problemer opsøger sjældent det danske system for at få støtte, når de ankommer til Danmark. Derfor går der ofte længe, før de får relevante tilbud. Dette kan medføre, at deres situation forværres yderligere, og at der derfor skal en større indsats til for at forbedre deres livsvilkår.

Med projekt »Tidlig indsats for nyankomne grønlandere« har vi gennem en række lokale udviklingsprojekter undersøgt og afprøvet, hvordan der kan igangsættes en opsøgende og tidlig indsats målrettet nyankomne socialt udsatte grønlandere. I dette inspirationskatalog kan du læse om en velkomstpjece, et introduktionsforløb, en særlig casemanagerordning, særlige enheder i forvaltningen, gadeplansarbejde og mange andre erfaringer og gode råd fra lokale projekter og tiltag i Aalborg, Århus, Esbjerg, Odense og København.

Fra Grønland til Danmark

At flytte fra Grønland til Danmark kan være forbundet med mange vanskeligheder. Mange grønlandere oplever for eksempel, at de har utilstrækkelige dansk-kundskaber og svært ved at finde arbejde og bolig.

At det kan være svært at etablere sig i Danmark hænger blandt andet sammen med, at grønlandere ikke er omfattet af integrationsindsatsen. Det betyder, at grønlandere ofte har meget ringe muligheder for at få danskundervisning og viden om, hvordan det danske samfund fungerer. En anden årsag er, at mange socialt udsatte grønlandere har en baggrund med misbrug, omsorgssvigt eller vold i familien med sig fra Grønland. Dette gør, at de allerede ved deres ankomst er ringere stillet end langt de fleste andre danske borgere.

Inspiration til dig!

Dette inspirationskatalog videregiver erfaringer og metoder fra professionelle i de lokale projekter og tilbud.

Vi håber at kataloget inspirerer andre professionelle – både private og kommunale - til at give en særlig opmærksomhed til socialt udsatte grønlandere, der lige er kommet til Danmark.

Det er godt at huske...

- 1.** Ikke alle nyankomne grønlandere har indsigt i, hvordan det danske samfund fungerer – der er længere fra Grønland til Danmark end vi tror...
- 2.** Opsøgende arbejde, information og motivation kan være med til at skabe kontakt mellem socialt udsatte grønlandere og sociale indsatser
- 3.** Tidlig kontakt til nyankomne grønlandere forebygger yderligere social udsathed
- 4.** Det er vigtigt, at medarbejderne har indsigt i den enkelte borgers baggrund og den grønlandske kultur
- 5.** Hold samtaler med de grønlandske borgere et sted, hvor de er trygge
- 6.** Den enkelte borger skal have en individuelt tilpasset indsats
- 7.** Det er en fordel med tætte tværfaglige samarbejdsrelationer - det styrker den helhedsorienterede indsats
- 8.** Tilpas indsatsen så den rummer socialt udsatte grønlandere
- 9.** Kombinér hjælp til systemforståelse med hjælp i praksis

Danmark - ukendt land

Der er fire Grønlandske Huse i Danmark. Det ene ligger i Århus – de andre i Odense, Aalborg og København. I de Grønlandske Huse kan alle, der har relationer til Grønland eller søger information om Grønland og grønlandske forhold henvende sig. De Grønlandske Huse giver for eksempel gratis rådgivning til herboende grønlandere, bistår danske offentlige og private institutioner om særlige forhold, der gør sig gældende for grønlandere i Danmark, yder tolkeservice eller kan henvise til tolke og samarbejder med offentlige myndigheder om projekter for grønlandere i lokalområderne. Se mere på www.groenlandskehus.dk

Kender ikke det danske system

Det Grønlandske Hus i Århus har gennem mange år oplevet, at et stort antal nyankomne grønlandere kommer uforberedte til Danmark.

»De kender ikke det danske system, og de har ikke overvejet de praktiske forhold omkring flytningen, inden de forlader Grønland«, fortæller Simon Lyngé, koordinerende socialrådgiver i Det Grønlandske Hus i Århus og koordinator for projekt »Nyankomne grønlandere i Århus«.

Flere grønlandere giver udtryk for, at det er vanskeligt at finde de rigtige offentlige kontorer i forvaltningerne i Danmark. Det er overvældende med »alle de papirer der skal udfyldes«.

Simon Lyngé fortæller et eksempel omkring et grønlandsk ægtepar og deres første svære tid i Danmark. »Ægteparret fik af deres grønlandske kommune oplyst, at officielle dokumenter fra Grønland kan anvendes i Danmark. Det kan de ikke. For ægteparret har det betydet, at den grønlandske pension, som de ønskede at leve af den første tid i Danmark, ikke kunne udbetales i Danmark«, siger han.

Velkommen til Århus - introduktionsforløb og pjece

Det Grønlandske Hus i Århus udviklede på baggrund af sådanne oplevelser i samarbejde med Århus Kommune og Folkeregisteret et introduktionsforløb, der retter sig mod grønlandere, som netop er flyttet til Århus.

Det Grønlandske Hus i Århus

De lavede pjecen »Velkommen til Århus - Århus-imut tikilluarit«, som skal lette overgangen fra at bo i Grønland til at bo i Danmark. Pjecen er på dansk og grønlandsk, og indeholder information om en række praktiske forhold som fx tilmelding til folkeregisteret, bolig hjælp, arbejdssøgning, uddannelsessøgning, kontanthjælp/aktivering, skattekort, børnefamilieydelse, lægevalg og tandlægebehandling, samarbejde med kommunal sagsbehandler og mulighed for tolkehjælp. Århus Kommunes folkeregister sender pjecen til alle grønlandere, som flytter til Århus fra Grønland. Derudover udleveres pjecen af Det Grønlandske Hus i Århus og afdelingskontorerne i Herning og Viborg.

Som supplement til pjecen udbyder Det Grønlandske Hus et introduktionskursus for nyankomne grønlandere, der modtager kontanthjælp og har behov for yderligere støtte.

»Kurset går mere i dybden med pjecens indhold, og der er mulighed for at besøge fx jobcentret eller virksomheder. På kurset modtager grønlanderne også hjælp til at løse deres udfordringer. Det kan fx være at udfylde officielle papirer, søge bolig og tilmelde sig folkeregisteret. Introduktionskurset varer en uge og deltagerne er der 3-4 timer hver dag«, fortæller Simon Lyng.

I tilknytning til introduktionskurset får de nyankomne grønlandere tilbudt en sprogtest, som skal vise, om der er behov for ekstra danskundervisning. Sprogtesten bliver foretaget af FO – Århus. I Århus har der været afholdt sprogundervisning i Kofoeds Skole.

»Jeg ved ikke, hvad jeg skulle have gjort uden Det Grønlandske Hus«

Bruger af Det Grønlandske Hus i Århus

Det er nemmere at finde rundt, når man ved, hvad man leder efter

En række nyankomne grønlandere er blevet interviewet om deres oplevelse af projektet. De fortæller, at pjecen har været brugbar, fordi den informerer om, hvordan man skal agere i det danske samfund. Samtidig mener mange, at pjecen ikke kan stå alene, og at der også er behov for en personlig kontakt.

»Jeg ved ikke, hvad jeg skulle have gjort uden Det Grønlandske Hus. Bare det, at kunne komme til at tale med én i tide og ikke mindst i utide har lettet mig meget i dagligdagen og i forholdet til min kontakt med myndighederne«, fortæller en af de interviewede.

To gode råd

- Hav forståelse for, at ikke alle nyankomne grønlandere kender det danske system
- En velkomstpjece er et godt redskab for nytillflyttere. Pjecen kan orientere om, hvad man skal vide og gøre, når man starter et nyt liv i Danmark

Tryk vej ind i misbrugsbehandling

Frederiksberg Centeret er et behandlingssted til mennesker, der lider af afhængighed af alkohol, ludomani, medicin, hash og andre stoffer. En afdeling af Frederiksberg Centeret tilbyder behandling til grønlandere af grønlandske behandlere og med grønlandske undervisningsmaterialer. Behandlingstilbuddet er åbent for alle herboende grønlandere, der ønsker hjælp til at komme ud af deres afhængighed.

Opsøger udsatte grønlandere på gaden

Frederiksberg Centeret har mange års erfaring med at behandle socialt udsatte grønlandere med misbrug. Medarbejderne oplever, at mange af de grønlandere, der søger hjælp, allerede har opholdt sig i Danmark i længere tid. »Vi vurderede derfor, at der var behov for at igangsætte en opsøgende indsats, så der tidligere bliver skabt kontakt til de grønlandere, der har behov for misbrugsbehandling«, fortæller Morten Dalsgaard, leder af Frederiksberg Centeret.

Det er vigtigt for Frederiksberg Centeret at være der, hvor de socialt udsatte grønlandere opholder sig, hvis det skal lykkes at skabe kontakt til dem. »Vi har haft en medarbejder ude på gadeplan for at gøre vores behandlingstilbud mere synligt og lettere tilgængeligt for grønlanderne«, fortæller Morten Dalsgaard. Det er Frederiksberg Centerets erfaring, at det lykkes for den opsøgende medarbejder at opbygge tillid og tryghed i relationen. Det skyldes netop, at den opsøgende medarbejder har opholdt sig over længere tid i de miljøer, hvor socialt udsatte grønlandere færdes. Det er vigtigt, at de har mulighed for at lære medarbejderen at kende – det skaber grundlag for godt motivationsarbejde. Når den gensidige tillid er på plads, har den opsøgende medarbejder mulighed for at informere om behandlingstilbuddet og motivere grønlanderne til at starte i et behandlingsforløb.

Frederiksberg Centeret i København

Frederiksberg Centeret har talt med flere af de socialt udsatte grønlandere om deres behandlingsforløb. For mange er det vigtigt at have nogle omkring sig, der forstår deres situation. »Jeg har det godt, når jeg snakker med jer, og kan snakke om de ting, jeg har brug for at komme ud med«, fortæller en grønlander, der har været en del af indsatsen.

Viden om behandlingsmuligheder

Frederiksberg Centeret har understøttet gadeplansindsatsen yderligere med informationsmateriale om deres behandlingstilbud. Materialet er blevet delt ud til grønlanderne i forbindelse med det opsøgende arbejde og er blevet sendt til samarbejdspartnere, socialcentre og modtageenheder i Københavns Kommune. På den måde er informationen om tilbuddet blevet spredt til flere aktører, der også kan informere og henvise til behandlingstilbuddet.

Morten Dalsgaard vurderer, at en del af de socialt udsatte grønlandere gennem behandlingen har fået den nødvendige hjælp og redskaber til at klare sig bedre i hverdagen. »Jeg er blevet en smule mere selvsikker. Lytter mere til mig selv og forsøger i højere grad at gøre det, der er godt for mig«, fortæller en grønlander. En anden fortæller, at »det har været rart at høre om de andres problemer og forbedringer. Jeg ved meget mere nu.«

Frederiksberg Centeret vurderer, at den opsøgende indsats har været med til at bygge bro mellem nyankomne socialt udsatte grønlandere og Frederiksberg Centeret. Flere er blevet opmærksomme på deres misbrug og behandlingsmulighederne gennem det opsøgende og oplysende arbejde, og er nu i behandling for deres misbrug.

Hvordan finder man grønlanderne?

De tætte relationer til samarbejdspartnere har været afgørende for arbejdet med at nå ud til de socialt udsatte grønlanderne. Frederiksberg Centeret havde på forhånd kendskab til det grønlandske miljø og var i dialog med herberger, væresteder, gadeplansmedarbejdere med mere. »I fællesskab med vores samarbejdspartnere afdækkede vi de geografiske områder, hvor udsatte grønlandere opholder sig og vi kortlagde de kontakter, der allerede er til grønlandere. Derefter kunne vi opsøge stederne, samtidig med at vi arbejdede på at finde nye lokaliteter, som vi ikke tidligere havde kendskab til,« siger Morten Dalsgaard.

Tre gode råd

- Gennem opsøgende arbejde, information og motivation kan der bygges bro mellem socialt udsatte grønlandere og hjælpeforanstaltninger
- Tidlig kontakt medvirker til at afkorte en borgers sociale deroute
- Mød grønlanderne der, hvor de opholder sig

Det bedste redskab - dig selv

I 2004 blev Team Norden etableret i Esbjerg Kommune. Team Norden er en del af jobcentret og har særligt til opgave at varetage de sager, der involverer grønlandske borgere. Når den enkelte grønlandske borger første gang henvender sig til Esbjerg Kommune for at få for eksempel kontanthjælp, bliver han eller hun henvist til Team Norden i jobcentret, der herefter varetager indsatsen for borgeren. De fem sagsbehandlere i Team Nordens tilbyder de grønlandske borgere individuelle forløb, der er tilpasset den enkeltes specifikke situation og omstændigheder.

Et særligt team

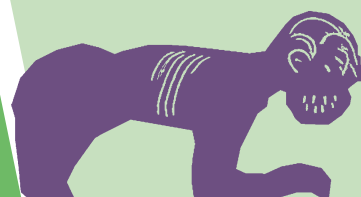
»Før Team Norden blev oprettet, var der mange udsatte grønlandere, som de offentlige myndigheder ikke havde kontakt med« fortæller Louise Jensen, sagsbehandler i Team Norden. »Samtidig oplevede vi, som medarbejdere i det almindelige jobcenter, at det var svært at skabe kontakt til denne gruppe borgere og motivere dem til aktivering. Derfor udviklede vi Team Norden som en indsats specielt tilpasset denne målgruppe.«

Mange af borgerne har en række forskellige udfordringer i deres liv. Derfor samarbejder Team Norden med de andre teams i jobcentret, der er specialiseret inden for bestemte områder som misbrug, unge eller integration.

Sagsbehandlerne i Team Norden er enige om, at det også er væsentligt at have kontakt med de andre tilbud, som de socialt udsatte grønlandere benytter sig af, for eksempel være- og aktivitetssteder, herberger, misbrugsbehandlingsinstitutioner, boligselskaber, sprogskoler og mange andre. Det skaber grundlaget for den helhedsorienterede indsats.

Relationen som redskab

Gennem deres tætte kontakt med nyankomne socialt udsatte grønlandere har medarbejderne i Team Norden oplevet, at det er nødvendigt med en særlig tilgang til gruppen for at fastholde dem i et tilbud – uanset om der er tale om danskundervisning, job, aktivering eller andet.

Team Norden, Esbjerg Kommune

»Vi kan ikke bruge de samme metoder som over for andre, det virker slet ikke. Det er vigtigt at udvikle specielle »motivationsredskaber«, der er målrettet grønlanderne. Og de er helt forskellige fra person til person«, fortæller Louise Jensen. »Derfor er det også svært at sætte ord på, hvilke »motivationsredskaber« der generelt virker i forhold til socialt udsatte grønlandere.«

Forudsætningen for at udvikle de brugbare redskaber er god indsigt i både den enkelte borgers liv og den grønlandske kultur. Derfor lægger Team Norden vægt på, at medarbejderne har denne grundlæggende viden. Medarbejderne oplever også, at gensidig tillid opbygget gennem gode personlige relationer er en uvurderlig succesfaktor i arbejdet med socialt udsatte grønlandere.

»Det, der har størst effekt, er den individuelle og personlige viden om den enkelte borger. Det tager jo tid at opbygge tillid. Men når den er etableret, så har vi større mulighed for at afklare deres sager«, siger Heidi Henningsen, der også er sagsbehandler i Team Norden.

Trygge samtaler

For sagsbehandlerne i Team Norden er det vigtigt, at borgerne føler sig trygge, når de er til samtale. Trygge rammer er med til at skabe tillid og god kontakt mellem medarbejdere og borgere, og hermed bedre sagsbehandling.

Derfor afholdes mange af samtalerne på det grønlandske værested Oqqumut, hvor mange af de socialt udsatte grønlandere er vant til at komme og føler sig på hjemmebane.

Sagsbehandler Dorthe Sandersen fra Team Norden fortæller: »Jobcentret kan godt virke stort og koldt, og det kan betyde, at borgeren ikke møder op til samtalen. Når vi har samtaler på Oqqumut foregår det på borgernes præmisser – det giver borgeren tryghed, og det er grundlaget for god sagsbehandling.«

Individuelt tilbud

For at få den bedste sagsbehandling vurderer medarbejderne, at det også er væsentligt, at indsatsen for udsatte grønlandere er tilpasset den enkelte borger. Det betyder, at den enkelte borger føler sig respekteret og forstået.

Hos Team Norden er det for eksempel tydeligt i forhold til tilbud om danskundervisning.

»Nogle gange er det mest hensigtsmæssigt, at en borger bliver undervist på den almindelige sprogskole, mens det andre gange er bedst, at han eller hun henvises til danskundervisningen i Oqqumut«, fortæller Dorthe Sandersen og tilføjer, »det tager vi stilling til i den enkelte sag.«

Tre gode råd

- Medarbejderne skal have viden om den enkelte borgers baggrund og den grønlandske kultur generelt
- Sørg for at borgeren føler sig tryk
- Den enkelte borger skal have en tilpasset indsats

Tæt kontakt og tæt opfølgning

Den 1. marts 2009 åbnede Grønlænderenheden i Aalborg Kommune.

Grønlænderenheden består af et socialcenter og et jobcenter med i alt fem ansatte medarbejdere.

Enheden har til huse i Jobcenter Integration og kan benytte Integrationscenterets tilbud som for eksempel psykolog- og mentorordning, tolkebistand og hjælp til boligsøgning. Grønlænderenheden tilbyder udelukkende hjælp til bosiddende grønlændere i Aalborg Kommune. De grønlændere, der modtager hjælp, er for eksempel arbejdsløse, men de kan også have andre problemer udover ledighed. Grønlænderenheden har ca. 180 – 190 igangværende sager.

Kun for grønlændere

Medarbejderne i Grønlænderenheden er enige om, at der er behov for en anderledes indsats til de grønlandske kontanthjælpsmodtagere, end den der tilbydes andre kontanthjælpsmodtagere. Det var tydeligt for mange af medarbejderne, at grønlænderne ikke fik den optimale hjælp, og at de faldt igennem de tilbud, som det offentlige ellers tilbød.

»Grønlændere stiller ikke de store krav, og de har nogle kulturelle og sproglige udfordringer, som kan være en barriere for at forstå det danske samfund«, fortæller Maren Koldborg, der er rådgiver i Grønlænderenheden. »Hvis vi vil noget med grønlænderne, skal vi ud over skrivebordskanten. Vi skal huske dem på ting og følge op på deres aftaler, for det glemmer de. Vi skal reagere hurtigt og igangsætte tiltag sammen med vores samarbejdspartnere. I dag inviterer vi oftere grønlænderne ind til samtaler end de lovmæssige krav, der pålægger en samtale minimum hver tredje måned. Vi er meget tilgængelige«, fortsætter Maren Koldborg.

Grønlænderenheden har igennem de sidste 10 måneder arbejdet på at etablere sig, og medarbejderne arbejder fortsat med at finde den arbejdsform, som passer bedst til arbejdet med de socialt udsatte grønlændere.

En mindre gruppe grønlændere føler sig stødt over, at de skal komme på Grønlænderenheden. Årsagen er, at grønlænderne ikke selv mener, at de har behov for et særligt tilbud til grønlændere. Men langt de fleste grønlændere er dog glade for Grønlænderenheden.

»De fleste synes, her er dejligt«

Maren Koldborg fra Grønlænderenheden

Grønlænderenheden i Aalborg

Åbne døre

Medarbejderne i Grønlænderenheden oplever, at det for nogle grønlandere kniber med at huske deres aftaler i social- eller jobcentret. Derfor har de besluttet at lade døren stå åben, så grønlanderne kan komme uden en aftale.

»I starten kom der mange grønlandere, der bare »droppede ind«. Det gør der ikke længere. Jeg tror, at det skyldes visheden om, at man kan få hjælp, og så er der fundet løsninger til mange af grønlanderne«, fortæller Maren Koldborg.

I Grønlænderenheden taler ingen af medarbejderne grønlandsk. Hvis der er behov for det, får de hjælp af en tolk, fortæller Maren Koldborg og forsætter:

»Vi havde på et tidspunkt en grønlandsk praktikant i socialcentret, og det var rigtig godt. Vi vil gerne have en ansat, som kan være tolk og kulturformidler. Vedkommende kunne for eksempel lave udadrettede opgaver, som at tage med på sygehuset, til psykiater med mere og tolke.«

Maren Koldborg mener, at det er vigtigt med en medarbejder, der kan tale grønlandsk for at gøre kommunikationen lettere og undgå misforståelser.

Tværfagligt samarbejde

En primær opgave i Grønlænderenheden er at udrede grønlandernes arbejds-evne.

»Vi har meget frie hænder til at tænke i, hvordan man skal løse opgaven. Vi er organiseret således, at socialcentret og jobcentret er fysisk placeret ved siden af hinanden. Det betyder, at det er let at arrangere fællesmøder, og vi har et tæt

samarbejde«, fortæller Maren Koldborg. »På fællesmøder kan medarbejdere tale sammen om enkelte borgere, så de i fællesskab kan tilbyde den bedste hjælp. Vi kan benytte de to centres tilbud, vi kan hurtigt afklare, hvad der er økonomi til og vi respekterer hinandens beslutninger.«

Grønlænderenheden har et tæt samarbejde med en række andre aktører, der arbejder med socialt udsatte grønlandere i Aalborg. Af samarbejdspartnere kan for eksempel nævnes Kofoeds Skole, Det Grønlandske Hus, Udsatte Teamet, Brobyggerselskabet, herberger og SKP-medarbejdere.

Maren Koldborg oplever, at samarbejdspartnerne er gode til at bruge Grønlænderenheden, og at de kender medarbejdernes kompetencer. Maren Koldborg ringer også selv til samarbejdspartnerne. Hun kan for eksempel finde på at ringe og spørge, om vedkommende har set en bestemt grønlander, som hun skal have til samtale. Maren Koldborg har på den måde mulighed for at give en besked videre gennem samarbejdspartneren og huske grønlanderen på deres aftale.

Tre gode råd

- Det er vigtigt med tætte samarbejdsrelationer på tværs af indsatser – brug hinanden!
- Det gør arbejdet lettere, at man fysisk er samlet et sted
- Udvikle indsatsen så den også er målrettet socialt udsatte grønlandere i Danmark

Tidlig opsporing, bedre støtte

Kofoeds Skoles afdeling Neriussaaq er et aktivitetssted for grønlandske mænd og kvinder i Aalborg. Her kan man lave ting til sig selv, til Neriussaaq eller til andre – for eksempel børnehaver.

Værkstederne består af

- et køkken, hvor den daglige morgenmad og frokost tilberedes
- et værksted, hvor der arbejdes med for eksempel cykler, ben, sten og fremstilling af møbler, smykker, malerier og kollager
- et værksted, hvor der produceres ting af stof, skind og perler.

Derudover bliver der udbudt danskundervisning to gange om ugen, og afholdt kurser i for eksempel kost, sundhed og misbrug. Desuden har Neriussaaq tilknyttet egen socialrådgivning.

Tidlig opsporing

På Kofoeds Skole i Aalborg har medarbejderne arbejdet med tidligt at opspore og tage kontakt til nyankomne grønlandere.

»Vores store netværk af grønlandske elever er de bedste til at opspore nyankomne grønlandere. De tager dem med til Kofoeds Skole, hvor vi ud fra en samtale laver en afklaring af, hvilke ønsker og behov han eller hun har«, siger Helle Rønn Christensen, socialrådgiver i Neriussaaq. »Vi er meget opmærksomme på, hvilke samarbejdspartnere vi skal inddrage og på hvilke konkrete tiltag, der er brug for. Samtidig har vi stort fokus på opfølgning – får den enkelte grønlander et etableret liv i Danmark? Det er vigtigt at få fat i de nyankomne grønlandere tidligt og tilbyde dem den hjælp, de har behov for, så de for eksempel ikke havner i det allerede eksisterende grønlandske misbrugsmiljø«, fortsætter Helle Rønn Christensen.

Undersøgelse påviste behov

I Aalborg har Kofoeds Skole været med til at starte undersøgelsen »Kortlægning af nyankomne og unge grønlandere i Aalborg i perioden 1.1.2008 – 31.12.2008«. Undersøgelsen skulle kortlægge omfanget af nyankomne grønlandere, men i praksis var det vanskeligt at gennemføre optællingen. Årsagen var, at mange nyankomne bliver i Danmark efter en ferie og ikke henvender sig til de offentlige myndigheder. Undersøgelsen har dog betydet, at der er blevet sat større fokus på denne problematik og på at motivere grønlanderne til at henvende sig til for eksempel kommunen.

Kofoeds Skole, Neriussaaq i Aalborg

En særlig misbrugsindsats

Kofoeds Skole har i en periode haft besøg af en misbrugskonsulent fra Aalborg Kommune en gang om ugen, der har vejledt og motiveret de misbrugende grønlandere til at gå i behandling.

»Samarbejdet mellem Kofoeds Skole og misbrugskonsulenten har vist sig at være meget gavnligt. Vores medarbejdere har brugt tiden imellem besøgene til at motivere grønlænderne til en samtale med misbrugskonsulenten. Det har betydet, at der på forhånd er blevet opbygget en viden om samtalerne, som har gjort misbrugssamtalerne mere effektive«, fortæller Kurt Hansen, daglig leder af Neriusaaq.

Kurt Hansen vurderer, at tilbuddet om misbrugsbehandling på Kofoeds Skole har forbedret kvaliteten i den samlede helhedsorienterede indsats, der bliver tilbudt de socialt udsatte grønlandere.

Forum for tværfagligt samarbejde

For at tilbyde en mere helhedsorienteret indsats for nyankomne grønlandere – og udsatte grønlandere i al almindelighed – har Kofoeds Skole arbejdet for at styrke samarbejdet mellem de enkelte tilbud i Aalborg.

Kofoeds Skole har blandt andet taget initiativ til at oprette et fælles forum bestående af Det Grønlandske Hus, Udsatte teamet, Grønlanderenheden, Aalborg kommunes støtte- og kontaktpersonen til udsatte grønlandere, Brobyggerselskabet og Kofoeds Skole.

Helle Rønn Christensen forklarer, at forummet er med til at sikre et tættere samarbejde og en fælles koordineret indsats. Ved at yde en helhedsindsats bliver de socialt udsatte grønlænderes samlede livssituation væsentligt forbedret. »Samtidig er der mulighed for at etablere undergrupper, som arbejder målrettet med forskellige tematikker. Det gør indsatsen mere dynamisk«, pointerer hun.

Kofoeds Skole er løbende i tæt kontakt med deres samarbejdspartnere i forhold til at give de rigtige tilbud til den enkelte grønlander.

»Hvis det største problem er akut boligmangel, kan Kofoeds Skole for eksempel henvise til varmestuer, herberger eller forsorgshjem, og derefter overtager de ofte kontakten med grønlanderene«, fortæller Helle Rønn Christensen.

Tre gode råd

- Styrk indsatsen, så den bliver helhedsorienteret og tværfaglig
- Opret et forum, hvor du kan mødes med dine samarbejdspartnere
- Tag tidlig kontakt til nyankomne grønlandere og tilbyd dem hjælp

Den personlige hjælper

Siden 2007 har Odense Kommune modtaget støtte til projekt »Casemanagement – samarbejdet om og med udsatte grønlandere i Odense.« Gennem projektet frikøbes socialrådgiver Ulla Bendsen i Socialcentret til at fungere som casemanager for nyankomne grønlandere. Hun iværksætter systematisk koordinering mellem kommunale tilbud samt andre tilbud og netværk, som den udsatte grønlander gør brug af. Kontaktoplysningerne til de nyankomne grønlandere fås via Folkeregisteret.

Når Ulla Bendsen, casemanager for nyankomne grønlandere i Odense Kommune, modtager besked om, at en person er flyttet fra Grønland til Odense, sender hun et brev til vedkommende med et tilbud om en samtale. »Det er ikke altid borgerne reagerer på den første henvendelse. Men så skriver jeg til dem igen og venter på, at de skal henvende sig. Hvis de ikke har interesse i at tage kontakt til mig, så skal jeg jo ikke tvinge dem,« fortæller Ulla Bendsen.

Netværksmøder

En af opgaver for casemanageren er at koordinere indsatsen for borgeren mellem de forskellige aktører. På den måde sikres en helhedsorienteret og målrettet indsats. Blandt andet vurderer casemanageren – sammen med borgerne – jævnligt, om der er brug for et netværksmøde. Her mødes de involverede aktører for i fællesskab at koordinere og tilpasse de forskellige indsatser for borgeren.

»Det er vigtigt at huske på, at møderne skal foregå på borgerens vilkår. Det er ham eller hende, der sætter dagsordenen og beskriver egne ønsker og behov. Det er ikke de professionelle vurderinger, der skal være udgangspunkt for udviklingen af indsatsen«, understreger Ulla Bendsen.

Samtaler på hjemmebane

Ulla Bendsen vurderer, at den bedste sagsbehandling opnås, når opgaverne løses på borgernes præmisser. Derfor foregår samtalerne ofte i borgernes hjem.

Odense Kommune, Casemanagement

»Samtaler på et offentligt kontor bærer præg af, at borgeren er på udebane. De er ofte mere tilbageholdene og virker til tider sårbare. Når jeg besøger dem derhjemme er borgerne i trygge omgivelser og oplever at have kontrol med situationen. Det har en positiv betydning for borgeren og samtalen, og dermed også for modtagelsen af den hjælp, som jeg tilbyder. Samtidig giver det mig et bedre og bredere indblik i borgernes liv. Det er en væsentlig faktor for en mere personligt tilpasset indsats«, forklarer Ulla Bendsen.

En god personlig relation til borgerne og et stort nærvær har vist sig at være et vigtigt element i casemanagerens arbejde med udsatte grønlandere. Hendes erfaring er, at en god personlig relation er den bedste forudsætning for at motivere borgerne til, at de selv kan forbedre deres livsvilkår.

»Man skal være anerkendende, have respekt og vise interesse for deres oplevelser og hverdag. Det giver dem troen på, at det nok skal lykkes«, fortæller Ulla Bendsen.

Hjælp til systemforståelse

Mange nyankomne grønlandere har problemer med det danske sprog og mangler kendskab til det danske system. De er derfor ofte utrygge og angste over for offentlige myndigheder. Som nyankommen grønlander har man brug for støtte til at udtrykke sig og til at navigere i det danske system.

»Vi ville ikke vide, hvor vi skulle henvende os, og vi ville hænge fast i systemet. Og det føles slet ikke som kontrol. Man føler sig ikke overvåget. Ulla støtter os«, siger en af de grønlandere, som er i kontakt med Ulla Bendsen.

Casemanagerens hjælp til at forstå systemet betyder derfor meget. Ulla Bendsen tilbyder at tage med til møder med andre aktører, der er involveret i indsatsen omkring den enkelte borger. Hun hjælper dem for eksempel med at finde og – i nogle tilfælde – udfylde de rigtige officielle formularer og skemaer.

»Vi ville have haft mange flere problemer, hvis ikke Ulla havde hjulpet os«.

En af de grønlandere, som er i kontakt med Ulla Bendsen.

»Kombinationen af, at de får hjælp til at forstå systemet og samtidig får hjælp i praksis har medført særligt hensigtsmæssige forløb for de borgere, jeg er i kontakt med – de udsatte grønlandere i Odense«, fortæller Ulla Bendsen.

Tre gode råd

- **Iværksæt en fælles indsats for de socialt udsatte grønlandere med dine samarbejdspartnere**
- **Hold samtaler med de grønlandske borgere et sted, hvor de er trygge, foreksempel i deres eget hjem**
- **Kombinér hjælp til systemforståelse med hjælp i praksis**

Netværk gør en forskel for døve

Danske Døves Landsforbund er en privat interesseorganisation, der arbejder for at sikre døve bedre levevilkår i samfundet samt kæmper for ligestilling mellem døve og hørende inden for uddannelse, arbejde og tilgængelighed.

Om undersøgelsen

Danske Døves Landsforbund har gennemført en kvantitativ og kvalitativ undersøgelse om døve grønlanderes livssituation i Danmark. Undersøgelsens resultater kan læses i rapporten »Døve grønlandere i Danmark - Undersøgelse af herboende døve grønlanderes livssituation«. Rapporten kan downloades fra Danske Døves Landsforbunds hjemmeside: www.deaf.dk og fra www.udsattegroenlaendere.dk

Døve grønlandere i Danmark

Der er omkring 20 døve grønlandere i Danmark. Gruppen adskiller sig fra de fleste andre døve ved, at de generelt har en række sociale problemer, som skal håndteres.

»De grønlandske døve klarer sig gennemsnitligt meget dårligere end danske døve, det gælder både socialt og erhvervsmæssigt. Grønlanderne har ikke de samme forudsætninger og de har svært ved at gennemføre en uddannelse, blandt andet på grund af mangelfulde danskundskaber og problemer med at følge en dansk tegnsprogstolk«, fortæller Helle Skjoldan fra Danske Døves Landsforbund.

Alligevel oplever herboende døve grønlandere, at vilkårene er bedre for døve i Danmark end i Grønland. Grønlanderne fremhæver de gode muligheder for at få tolkebistand i Danmark til både uddannelse og hverdagssituationer – for eksempel i forbindelse med møder med sagsbehandler, arbejdsgiver, læge- eller tandlægebesøg og til sociale arrangementer. »I Danmark kan jeg få en uddannelse med tolk. Jeg har meget brug for hjælp fra en tegnsprogstolk«, fortæller en døv grønlander.

Danske Døves Landsforbund

Særligt tilbud til døve grønlandere

Danske Døves Landsforbund oplever, at døve grønlandere i Danmark ikke bruger de tilbud, der er til døve.

»Vi har studset over, at mange hellere vil være sammen med andre grønlandere, også selvom de ikke er døve. Døve danskere har traditionelt brugt hinanden meget og har et rigt foreningsliv via de lokale døveforeninger i landet. For grønlanderne er det vigtigere at være sammen med landsmænd, her er det kulturelle i højsædet. Vi hører for eksempel, at nogle døve grønlandere tager med i Det Grønlandske Hus til sangaften«, siger Helle Skjoldan.

På trods af mulighederne i De Grønlandske Huse lever mange af de døve grønlandere i Danmark et liv i ensomhed. Som noget nyt afholdte Danske Døves Landsforbund derfor to »Grønlandertræf« for udsatte døve grønlandere.

Træf bryder ensomheden

Birthe A. Petersen, der har stået for disse træf for Danske Døves Landsforbund, fortæller, at de døve grønlandere meget sjældent benytter de netværkstilbud, der er til socialt udsatte grønlandere, netop er på grund af deres kommunikationshandicap.

Det betyder, at der er en risiko for, at døve grønlandere isolerer sig, og ikke får den hjælp, de har behov for. Det var Birthe A. Petersens håb, at »Grønlandertræffene« kunne skabe et netværk, hvor de døve grønlandere kunne mødes medigestillede, og hvor de kunne modtage personlig rådgivning. De døve grønlandere, der deltog i »Grønlandertræffene«, var meget tilfredse.

For Døves Landsforbund var det interessant at se, hvor forventningsfulde deltagerne var forud for mødet med andre grønlandere.

»Der var to ældre kvinder som ikke havde set hinanden i mere end 30 år. Hos alle var gensynsglæden stor og snakken gik lystigt på tegnsprog. Mobilnumre blev givet til højre og venstre. Ved afskeden blev der sagt, at det bare var så godt med træffet, og at de glædede sig til at komme til næste træf. Det var en stor succes og grønlanderne var meget glade«, fortæller Birthe A. Pedersen.

Ønske om netværk

Ved de afholdte Grønlandertræf kunne de døve grønlandere mødes medigestillede. Mange har et stort savn til Grønland og de længes efter grønlandsk mad og kultur. På træffene kunne de tale med andre, der har de samme behov og kontakten til andre døve grønlandere betød, at savnet blev mindsket. Ifølge Helle Skjoldan er der forsat efterspørgsel blandt de herboende døve grønlandere om et socialt fællesskab for gruppen.

I en fremtidig indsats ønsker Danske Døves Landsforbund, at der dannes et netværk for både døve grønlandere og døve danskere. På den måde kan netværket også være med til sikre, at døve grønlandere i højere grad bliver integreret i det danske døvemiljø.

To gode råd

- Døve grønlandere skal hurtigt i kontakt med andre døve grønlandere, når de kommer til Danmark
- Det er vigtigt for døve grønlandere at kunne deltage i kulturelle møder med andre grønlandere

Fra Grønland til Danmark - fortællinger og gode råd om at flytte til Danmark

Socialt Udviklingscenter SUS har lavet pjecen »Fra Grønland til Danmark. Personlige fortællinger om savn, rodløshed og usikkerhed – og om nye muligheder«.

Pjecen henvender sig direkte til grønlandere, der overvejer at tage til Danmark eller har bosat sig i Danmark for nylig.

I pjecen fortæller en række grønlandere, hvordan de har håndteret overgangen fra Grønland til Danmark.

Socialt Udviklingscenter SUS

I pjecen kan man læse de personlige fortællinger om:

- Karina, som måtte forlade universitetsstudiet og løb ind i en identitetskrise
- Dorthe, som følte sig isoleret, ensom og blev alkoholiker
- Kristian, som altid har følt sig anderledes, har været hjemløs og alkoholiker.

Og om flere andre med forskellige problemer i deres møde med et helt, helt anderledes samfund end det grønlandske. På godt og ondt.

De grønlandere, der fortæller deres historier, har på hver sin måde haft drømme, håb og mål for deres flytning til Danmark. De har gjort sig nogle erfaringer og giver i pjecen gode råd, som andre grønlandere kan bruge både til overvejelser før rejsen til Danmark og efter ankomsten, hvor der kan være brug for hjælp og støtte.

Pjecen er udarbejdet af Socialt Udviklingscenter SUS. Tanken er, at pjecen skal formidles til nyankomne grønlandere blandt andet gennem sagsbehandlere og andre professionelle, som møder grønlandere i deres arbejde.

Så hermed en opfordring:

hent pjecen på www.udsattegroenlaendere.dk/fragroenlandtildanmark eller rekvirer pjecen i SUS og del den gavmildt ud...

Fra glatis til fast grund

At flytte fra Grønland til Danmark kan være forbundet med mange vanskeligheder. Dette inspirationskatalog er til jer, der har kontakt med udsatte borgere i Danmark gennem jeres arbejde. Kataloget videregiver erfaringer og metoder fra professionelle i de lokale projekter og tilbud, der arbejder med at støtte og vejlede nyankomne grønlandere i Danmark.

www.udsattegroenlaendere.dk

Socialt Udviklingscenter SUS
www.sus.dk

